СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXVIII. Ч. 8. Джерзи Сити, Н. Дж., субота, 11. січня, 1930. VOL. XXXVIII. No. 8. Jersey City, N. J., Saturday, January 11, 1930. THREE CENTS.

КОЛЯДУЙМО НА РІДНУ ШКОЛУ В СТАРІМ КРАЮ

КУЛИДЖ ПРО ЕКОНОМІЧНУ ДЕМОКРАТІЮ

СЕЙНТ ПЕТЕРСБУРҐ (Флорида), 10. січня. — Зприводу нарад членів дирекції „Ди Ню Йорк Лайф Іншуренс Компані" влаштовано бенкет, на якім головним бесідником був бувший президент Кулидж. Промову ту передано по радіо.

Кулидж підніс, що Америка дае доказ, що вміе собою правити, та що американські поняття щодо приватної власности й ініціятиви та індивідуальної суверенности е розумні, бо ведуть нарід до кращого. Кулидж говорив на тему економічної демократії, звязуючи з нею і політичну демократію. До чого доводить економічна демократія, говорив Кулидж, пізнати по тім, що сьогодні маємо в Америці 67,000,000 людей, які мають асекураційні полиси і є забезпечені на суму 133,000,000,000 долярів. Маєток краю вартує тепер $300,000,-000.

Кромі того, зазначив Кулидж, край підноситься духово, бо без того не було би ніяких виглядів на дійсний поступ.

Щадничі банки мають тепер ощадностей на суму $10,-500,000,000, а тростові банкові компанії на суму $34,000,-000,000. Річно забезпечують себе люде в Америці на суму $20,000,000,000, а одержують титулом асекурації річно $2,000,000,000.

60 біліонів долярів асекурації належить до людей, яких річний дохід не переходить суми $5,000. Хто є асекурований, цей є, на думку Кулиджа, кращим горожанином, бо є більше заінтересований у добробуті краю й порядку. Асекурація є есенцією демократії.

ПРИРОДА ДАЛІ ЖАРТУЄ.

НЮ ЙОРК, 10. січня. — Ню Йорк мав уже рекорд щодо теплої зими і то такий рекорд, який держався 41 років. Та його побито, бо вчора температура виносила 65 степенів. Такої вчасної „весни" ніхто не памятає.

В тімсамім часі доносять з долини Місісіпі на заході, що там замерзло 6 осіб.

СТЕЙТ З НАЙБІЛЬШИМ БЮДЖЕТОМ.

ОЛБАНІ, 10. січня. — Бюджет нюйорського стейту виносить на слідуючий рік $33,000,000. Є він на $48,000,000 більший від бюджету з попереднього року, а найбільшим з усіх бюджетів, які колинебудь були предложені леґіслятурам американських стейтів.

ДВІ ЛЮДСЬКІ НЕМОЧІ.

ТОРОНТО, 10. січня. — Д-р С. Гібнер, професор пенсилвенійського університету, говорив про асекурацію і підніс, що люде мають побороти дві немочі: одну, щоби могли продовжити своє життя, а другу, щоби могли себе матеріяльно забезпечити. Він твердить, що 98 людей на сто не є матеріяльно забезпеченими. І тільки один на десять, коли доживе 65 року життя, має місячного доходу в сумі $50.

ЗА ВИСОКИМ ЦЛОМ НА ЦУКОР.

ВАШИНҐТОН, 10. січня. — Републиканський сенатор Венденберг з Мішіґен представляв, що фармери з 20 західних стейтів станують перед банкроцтвом, коли не піднесеться цла на довіз цукру з Куби і не наложиться тарифи на цукор з Филипин. Інакше, говорив він, треба дати Филипинам свободу, або хоч повну автономію, щоби спробувати, чи вони зможуть собою правити. Але тоді треба вже наложити цло на їх цукор.

НЕ ХОЧЕ ПРИСЯГАТИ, ЩО БУДЕ ВОЮВАТИ.

НЮ ГЕЙВЕН, 10. січня — Відмовлено горожанських паперів о. д-рови Доґлесови Мек Інтошови, професорови теольоґії в Єйльскім університеті, за те, що не хотів скласти присяги, що буде воювати в кождім випадку по стороні Злучених Держав. о. Мек Інтош є Шотляндцем з походження і служив в американській армії підчас світової війни як військовий капелян. Він зазначив, що складає присягу перед Богом, а зобовязується воювати по стороні Америки тоді, коли буде переконаний по своїй совісти, що Америка бореться за слушну справу.

Суддя відмовив о. Мек Інтошови горожанських паперів, а справа опинилась у вищім суді.

СМУТС ПРО НІҐРІВ В АФРИЦІ.

НЮ ЙОРК, 10. січня. — Ґенерал Смутс, бувший премієр Полудневої Африки, говорив у Тавн Гол про расову проблему в Африці. Він підніс, що Африка пробуджується, але найбільшою було би помилкою, колиб ми захотіли її европеізувати. Вона мусить розвиватися на своїх природних основах. Інакше вона збольшевичиться і буде закалою світа. Зевропеізовані ніґри відбилися від своїх племен і є нещасливими людьми. Африканський ніґер є на думку Смутса природним соціялістом. Земля належить там до племени, рівнож і худоба. Племям править рада старших з начальником. Ця система мусить бути задержана.

Смутс хвалив ніґрів і їхні пісні. Стрінувся він з протестом тільки тоді, коли сказав, що ніґри по ослі найбільш терпеливі сотворіння на світі. Та Смутс пояснив, що він тим порівнанням не думав ображувати ніґрів.

Один з присутних запитав Смутса, як може ніґер в Африці танцювати і співати, коли білі забирають діяманти, мідь і ґуму. Смутс відповів на це: Так, може.

ЗРІСТ БЕЗРОБІТНИХ.

Скількість безробітних у Німеччині з кождим місяцем все збільшується. Тепер уже числить їх понад 2 міліони. 1,770,000 безробітних уже одержують державну допомогу. Минулого року в той час таких було на 70 тисяч менше. Сподіваються, що цими днями скількість безробітних збільшиться ще новими на 100,000, бо в тютюновому промислі вони вже одержали повідомлення про скоре звільнення з робіт.

МІСТО СТАЄ ПОГРЕБНИКОМ

Ціни за похорони в Мадриді (Еспанія) стали такими високими, що місто рішило само взятися за похоронну справу, щоб облекшити населенню витрати. Місто буде переводити похорони по тром катеґоріям: люксусові похорони, похорони по посередній ціні й похорони безплатні.

ВІДГУК РІЛЬНИЧОГО СТРАЙКУ В БОБРЕЧЧИНІ.

Дня 10. грудня запав присуд у процесі 15 селян із Звенигороду, яких прокуратор потягнув до відвічальности за злочин публичного насильства, доконаний у звязку інтервенції поліції підчас рільничого страйку. Трох обвинувачених, а саме Андрія Панчина, Івана Микулова та Семка Єжовського засуджено на кару арешту по 2 місяці.

У ЛЬВОВІ ТРЕБА БУТИ ОБЕРЕЖНИМ.

Перед львівським трибуналом відбулася розправа проти Филипа Надля і Ґерша Бернфельда, обвинувачених у тому, що вони заманили до свого дому купця із Рави Руської Сендера Бавма й ограбили в нього 1800 золотих. Справа ця малася так, що Сендер Бавм приїхав до Львова зложити гроші у банку і випитував незнайомих людей на вулиці Леґіонів, де є Рільничий Банк. Филип Надель і Ґершко Бернфельд згодилися завести його до банку, а замісць того завели до дому й обікрали. І тепер, хоч пошкодований пізнав обманців, то вони не признались до вини і з браку свідків та доказів суд увільнив їх.

ДРУГИЙ ПРИСУД СМЕРТИ У ЧОРТКОВІ.

Щойно недавно засуджено у Чорткові на кару смерти за вбивство своєї жінки Теодора Мандзюка, а вже 17 грудня у тім-же місті окружний суд розглядав справу Магдалини Ткачівної із села Романівки у Теребовельщині. Ткачівна це 25-літня дівчина, яка задушила свою 3-тижневу нешлюбну доњечку. Обвинувачена призналася до вини і розказала, якто вона душила свою дитину за горло і сказала, що вчинила це тому, щоби скрити свою ганьбу, бо батько дитини покинув її і не хотів женитись з нею. Суд присяглих одноголосно засудив Магдалину Ткачівну на кару смерти.

УКРАЇНСЬКА ПІСНЯ НА РАДІО.

Заходом Т-ва українських дяковчителів, в неділю, дня 12-го січня 1930, о год. 2.45 хвилин, із стації WAAT в Джерзи Сиґі хор „Бояна" із Елізабет, Н. Дж., під проводом свого дириґента п. Стефана Грабара відспіває слідуючі коляди й щедрівки: 1) Матюка: **На небі зірка;** 2) Матюка: **Бог ся раждає;** 3) Гайворонського: **Нуте, брате сусіде;** 4) Гайворонського: **Ізрівнай, Боже, гори долини;** 5) Гайворонського: **Ой дивна, дивна** (хор жіночий); 6) Нижанковського: **Во Вифлеємі нині новина;** 7) Матюка: **Нова радість стала** і 8) **Радуйтеся, усі люде** (хор мішаний).

КУЛИДЖ ПРО „ІНШУРЕНС".

Бувший президент Кулидж прибув до Сейнт Петерсбурґ (Флорида) на конвенцію „Ди Ню Йорк Лайф Іншуренс Компані". Його обступили сейчас репортери і хотіли довідатися про деякі політичн новинки. Та Кулидж відповів, що він не буде говорити про політику, а тільки про асекурацію.

ПОДАТКИ РЕМАРКА.

Податковий урдя у Берліні наложив на письменника Ремарка 500,000 марок доходового податку від приходів із продажі твору „На Заході нічого нового". Це мабуть найбільший податок, який досі наложувано на письменника.

НОВИЙ АДМІНІСТРАЦІЙНИЙ ЗАСУД УКРАЇНСЬКИХ ҐІМНАЗИСТОК І ҐІМНАЗИСТІВ У ТЕРНОПОЛІ.

Староство в Тернополі карним ореченням з 15. грудня м. р. число II. 3905/29 покарало на основі § 11 пріґельпатенту: 1) Стефанію Роговську з Тернополя, уч. V. кл. ґімн. Р. Ш. 10-дневним арештом; 2) Віру Яворську з Токів, пов. Збараж, уч. VIII. кл. ґімн. Р. Ш., 14-дневним арештом; 3) Теодозію Фалендиш з Пилипча, пов. Борщів, уч. VI. кл. ґімн. Р. Ш.) 3-дневним арештом; 4) Павла Стадника з Маґдалівки, пов. Скалат, уч. VII. кл. держ. ґімн., 14-дневним арештом; 5) Мирослава Сокола з Нового Села, пов. Збараж, уч. VIII. кл. держ. ґімн., 14-дневним арештом і 6) Володимира Лемця з Тарноруди, пов. Скалат, уч. VIII. кл. держ. ґімн., 10-дневним арештом — всім без заміни на гривну за те, що 1. листопада м. р. на цвинтарі в Тернополі після відправи панахиди на могилах стрільців співали українські національні пісні, чим мали зробити протидержавну демонстрацію. Батьки засуджених зголосили через пос. д-ра Ст. Барана письменний спротив проти адміністраційного покарання і в тій справі ведеться карна розправа в окружнім суді в Тернополі. Взагалі і староство і поліція в Тернопол мають українську ґімназійну молодь у своїй спеціяльній опіці, бо це вже не перший засуд цього року.

АРЕШТИ У СРСР.

В Харкові арештовано кількох Українців, які під проводом проф. Микетенка утворили тайну орґанізацію, що мала на меті повалити радянську владу. До орґанізації належала сама інтелиґенція, професори та старшини. Незабаром усі члени орґанізації станутъ перед суса.

Також в армавирськім окрузі викрито велику антибольшевицьку орґанізацію донських козаків, що приготовляли повстання. Чекісти найшли при ревізії склади зброї та муніції. Дотепер розстріляно 16 козаків.

ПОЛЬСЬКА ЦЕНЗУРА ШАЛІЄ.

В краєвому журналі „Кооперативна Республика" польська цензура сконфіскувала статтю „З життя української кооперації". Загрозу свому пануванню на українських землях Польща добачує вже і в статтях на кооперативні теми.

ЛЕТУНСЬКА КАТАСТРОФА.

В Пуцку підчас вправ розбився польський гидроплян. Підпоручник Кавенцький згинув на місці, поручник Шалевич легко ранений. Гидроплян знищений зовсім.

ВИБУХ ҐРАНАТИ.

В громаді Звижня, пов. Броди, 21-літній Володимир Пасічник приніс до дому найдену в лісі ґранату й почав її розбирати. Підчас цього ґраната вибухла й роздерла в кусники Пасічника та важко поранила його матір, яка тоді була в кімнаті.

НОВИЙ ЖУРНАЛ „ЛІТЕРАТУРНИЙ АРХІВ".

Інститут Тараса Шевченка з наступного року починає видавати новий науковий журнал „Літературний Архів".

Журнал має обєднати істориків та дослідників літератури на терені УСРР та дати змогу публікації для ширшого загалу читачів спеціяльних наукових дослідів, з історії літератури української і споріднених з нею дисциплін, а також сирових матеріялів, що їх відсутність у науковому обігові перешкаджає літературному дослідженню нашої науки. Велику увагу має присвятити „Літературний Архів" критичним оглядам та рецензіям сучасних робіт літературознавчих, таксамо й у хроніці літературознавчого життя. „Літературний Архів", як орґан Інституту Тараса Шевченка, зосереджує увагу переважно на літературі новій, від Котляревського починаючи. Потреба утворити журнал саме такого типу подиктована невпинним зростанням літературно-історичного фонду Інституту. Серед матеріялів, що їх набув Інститут, як нпр. велика збірка рукописних праць Шевченка, що переховувалася у М. Лазаревського; багатий і численний архів Панаса Мирного й Івана Білика та инших, є низка незвичайної наукової ваги документів, що ніде досі не публікувалися.

ПОВНИЙ ПОВОРОТ ДО ВОЄННОГО КОМУНІЗМУ

МАЄ ОСТАТОЧНО ЛІКВІДУВАТИСЯ НОВА ЕКОНОМІЧНА ПОЛІТИКА. ВСЯКА ПРИВАТНА ІНІЦІЯТИВА ТА ДІЯЛЬНІСТЬ ОСТАТОЧНО ЗДУШУЄТЬСЯ.

МОСКВА (СССР), 10. січня. — Комітет московської комуністичної партії, який стоїть на другому місці по свойому значінню після центрального комітету партії, ухвалив резолюцію, що в Росії необхідно остаточно ліквідувати все, що звязане з новою економічною політикою. Це значить, що в Росії мусить остаточно зліквідуватися всяка приватна ініціятива не лише на селах, але й у містах. Уся країна повинна бути соціялізованою, а приватний капітал, промисел, підприємства, хліборобство й т. д. знищені.

Це старалися большевики перевести ще в роках 1918—1920, але тоді їм не вдалося й Ленін, великий опортуніст, впровадив так звану нову економічну політику, дозволивши населенню проявити приватну ініціятиву. Ленін увесь час твердив, що це робиться лише тимчасово, поки обставини дозволять знову перейти до реалізації програми впровадження соціялізму.

У свій час Троцький зі своїми прихильниками старався направити комуністичну партію на знищення нової економічної політики, але він стрів спротив зі сторони Сталіна та його прихильників. Тепер Сталін почав поспішно сам проводити політику повороту до воєнного комунізму.

ПІДСЛУХУЮТЬ ТЕЛЕФОНІЧНІ РОЗМОВИ.

ХТОСЬ ПІДСЛУХАВ ТЕЛЕФОНІЧНІ РОЗМОВИ МІЖ БАРТЛЕМ І МОСЦІЦЬКИМ. АРЕШТОВАНО ОДНОГО ЖУРНАЛІСТА.

ВАРШАВА (Польща), 10. січня. — Місто вражене тим, що хтось підслухував дуже важні розмови по телефоні премієра міністра Бартля з президентом републики Мосціцьким. Розмова їх між собою, коли президент був у Спалі, а Бартель формував правительство, була розповсюднена серед політичних противників Бартля.

У звязку з цим арештовано відомого в Польщі журналіста Сейнфельда, якого обвинувачують у передачі копії розмови послам ґрупи полковників, котрі є противниками Бартля. Сейнфельд не говорить, звідки він дістав копію розмови, але тут догадуються, що він її одержав від варшавської поліції, бо звільнений Бартлем з посади ґубернатор Варшави Ярошевич є великим приятелем Сейнфельда. Начальник почти й телеґрафу запевняє, що в його відомстві нема „чорного кабінету", який підслухував би телефонічні розмови.

РЕВІЗІЯ У СОЦІЯЛІСТІВ.

БРЮСЕЛЬ (Бельґія), 10. січня. — Поліція перевела ревізію в головній кватирі соціялістичної партії. Підчас ревізії знайдено багато матеріялів пропаґанди проти фашистів в Італії та Франції. Голова партії говорить, що партійна кватира була лише передачним почтовим пунктом для антифашистів.

ЗАСУДИЛИ ДВОХ АРАБСЬКИХ ПОЛІСМЕНІВ.

ЄРУСАЛИМ (Палестина), 10. січня. — Суддя Копленд засудив двох арабських полісменів на шість місяців до вязниці кождого. Їх обвинувачено за те, що підчас нападу Арабів на Жидів у Біртувії вони не виконали своїх обовязків і допустили до погрому й убивства Жидів.

Вирок свій суддя зробив при зачинених дверях, заявивши, що він не хоче публично „мити брудну білизну".

ЗРІСТ БЕЗРОБІТТЯ.

ВІДЕНЬ (Австрія), 10. січня. — Австрія занепокоєна сильним зростом безробіття. За останній місяць скількість безробітних збільшилася на 70,000. Тепер загальне число безробітних виносить 300,000, що являється дуже великим на 1,200,000 усіх робітників.

ҐАНДІ ХОЧЕ КОНФЕРУВАТИ З АНҐЛІЙЦЯМИ.

АГМАДАБАД (Індія), 10. січня. — Вожд Індусів Магатма Ґанді в місцевій ґазеті вмістив статтю, в якій говорить, що час для активної боротьби з Великобританією ще не визрів, але все одно він скоро прийде. Тимчасом, говорить Ґанді, колиб Анґлія запросила індуський конґрес до переговорів у справі незалежности Індії, то конґрес своїх делеґатів вислав би.

Ґанді говорить, що тепер ще важко знайти таку формулу порозуміння, яка задовольнилаб обидві сторони, але в часі переговорів можливо її булоб знайдено.

„ПАПУЖАЧА ПОШЕСТЬ" У НІМЕЧЧИНІ.

ГАМБУРҐ (Німеччина), 10. січня. — В місцевих урядових колах викликало занепокоєння розповсюднення „папужачої пошести". В самому Гамбурґу вже вмерло кілька людей на цю пошесть, а також поздихало багато папуг, які привезено з південних країв світу.

Відомости про захорівших людей, власників папуг, доходять з Дрездена, Померанії та з инших міст. На одному кораблі, що прибув з Південної Америки, знищено всі папуги, які привезено для продажі в Німеччині.

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 0, 1911, under the Act of March 8, 1879.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy.		ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіті і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За оголошення редакція не відповідає

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ПАНИ ВСЕ ЗРОБЛЯТЬ, ТІЛЬКИ З ПЛЕЧЕЙ НЕ ЗЛІЗУТЬ.

Мало було таких повчаючих нагод, як теперішне відношення Англії до Індії. Англія панує над Індією вже майже двіста літ, але ще ніколи Англія не була в такому положеню, що тепер. Бо на чолі Англії, при кермі англійського уряду, котрого постанови обовязують ще Індію, як приказ пана обовязує раба, стоїть нині небувалий уряд. Уряд, що вийшов з робітничої партії. Отже партії, яка своєю програмою зобовязана до боротьби проти поневолення. Тому якраз і цікаво слідити тепер відношення Англії до Індії, старого пана до давного раба, коли сим паном є робітник, що самий побивається за своє клясове визволення.

Цікава ситуація виринає через те, що в Індії відбувся недавно конгрес індуських націоналістів, який зажадав незалежности Індії від Англії. Цікаво воно тепер подивитися, як до домагання Індусів віднесеться англійський робітничий уряд. Покищо сей уряд красноріuчиво мовчить. Немовби в Індії нічого не сталося. Немовби там ніхто проти гнету й визиску не протестував. Немовби в Індії ніякого гнету й визиску не було. Тимчасом консервативні англійські ґазети обробляють публичну опінію, запевняючи її, що індуський націоналістичний конґрес нікого не представляє, що його двіста делеґатів не мають права говорити за триста міліонів Індусів, що індуське населення в девять десятих анальфабети, отже хочби й говорило, його голосу, як голосу анальфабетів, нема що слухати. Дістається зі сього дивна єдність англійської консервативної опінії з англійським робітничим урядом. У себе, в Англії, англійські робітники можуть бути иншої кляси, як англійські консерватисти, капіталісти й шляхта, але супроти Індуса вони всі одна кляса, кляса панів супроти кляси поневолених. Як пани, англійські робітники зроблять супроти поневолених Індусів усе, що тільки можуть... Тільки одного не зроблять: не злізуть з хребта поневоленого. Се так вигідно на хребті сидіти.

Осьтак у Англії й Індії повторяється тасама ситуація, що вже нераз виринала в других сторонах світа. Відомо, в нас, на Україні. Перед нами часто виступали ріжні чужі визволителі, московські, польські, мадярські й чеські. Обіцювали нам своїми програмами самовизначення народа аж до відорвання, але се обіцювали лишень так довго, як довго Українці не показали справдішнього бажання відорватися чи від Польщі, чи від Москви, чи від Мадярщини чи Чехії. Як тільки Українці показали бажання піти слідами других народів, бути самостійними, як Поляки, Москалі, Чехи, Мадяри, так сейчас визволителі показували, що вони дла визволення України готові зробити все, тільки не позволити на її повне визволення. Пани ніколи з плечей рабів самі не злізуть. Їх усе треба зсаджувати.

Інж. М. Сціборський.

УМИРАЮЧИЙ РЕЖІМ

(Докінчення)

II.

Минув короткий час і життя нанесло знову жорстокий удар по оптимістичних розрахунках большевиків. Що більше на тлі „пятилітки" виникли принціпово-ідеольоґічні тактичні та внутрішні конфлікти й антаґонізми, в комуністичній „головці", а їх вислід позначився в розкладі самої партії, усуненні від керовництва таких діячів першої ранґи — як Троцького, Бухаріна, Рикова та инших.

Той курс економічної політики, що її переводить фактичний диктатор, Сталін, на базі „пятилітнього" пляну, позначається основними тенденціями до збільшення усуспільненого сектора промисловости, інтензивної індустріялізації, насильного усунення індивідуального селянського господарства, замінюючи його колективними формами, скасовання вільного товарообороту та приватнього почину. Тим способом мається на цілі знищити до щенту той підприємницький елемент, що почав закріплюватись в час НЕП-у. Намагання силоміць усунути індивідуальне сільське господарство пояснюють тенденції підірвати ґрунт під селянством, підпорядкувати його диктатурі та забезпечити постачання міст сільсько-господарськими продуктами.

Тенденція до індустріялізації країни булаб оправдана, якщо її переводженоб згідно з доцільністю і завданнями господарського характеру. Цього основного елементу в комуністичній індустріялізації не видко. Противно, рішаючим є тут політичний мотив: розвиток індустріялізації мусить спріяти швидкій пролетаризації народніх мас, в яких влада сподіється знайти для себе певне оперття. Абстрагуючи від цього, що цей політичний момент знаходиться в суперечности з вимогами господарської дійсности, які не є тотожні з пролетаризацією - ожебраченням, а якраз спрямовані проти них, всеж треба памятати, що розбудова промисловости можлива й доцільна в тім випадку, коли відбувається за допомогою засобів із загального національного доходу; вона мусить відповідати поемности товарового ринку і ступня платездібности населення. У противнім разі повстає дизпропорція між вкладом капіталів у промисловість і вкладом їх в инші галузі народного господарства (особливо сільського), а це має за наслідок невідповідний розвиток непромислових галузей, а тим-самим їх нездібність купувати вироби індустрії.

Але економічна льоґіка комуністів инша. Індустріялізація йде в „ударнім" порядку, не рахуючись з фактами, обставинами, можливостями, потребами й ринком. Наслідок — величезна імоболізація фінансових засобів у вигляді капітальових вкладів у промисловість, що не збільшують національного доходу та що більше: приводять до інфляції валюти з огляду на потребу нової емісії грошей. Такі наслідки показалися вже в першім році „пятилітки", коли стан фінансовий довелось підперти емісією червінця. Отже, в дійсности зріст усуспільненого промислового сектора, яким так пишаються большевики, та його доходу є цілком фіктивними величинами, бо повстають вони на рахунок відняття доходу з інших галузей господарства. Така політика є прообразом „Тришкіного кафтана"... Відрізується рукав для того, щоб доточити полу і навпаки...

Подібне бачимо й в аґрарній політиці комунізму. Вона, зокрема, базується на тім твердженні, що індивідуальне селянське господарство відстало й не встані поспіти за „розвитком" соціялістичної індустрії. Вихід здавалобся, з цього положення можна знайти дуже простий: вкласти в сільське господарство відповідні кредитові капітали, зраціоналізувати його продукційний процес, спріяти інтенсіфікації й поширенню культур, піднести аґрикультуру, аґриосвіту, кооперацію й ін. Так роблять „буржуазні" політики й „капіталістичні" держави. Большевики інакше!... Вони беруться зреформувати відразу сільське господарство згідно з останнім словом „соціялістичної техніки" і для цього... руйнують базу, на якій лише й може існувати цяж сама - „соціялістична індустрія" — найбільш міцні продуктивні селянські господарства. Така тактика називається „смичкою з бідняцькими елементами села" та „соціялістичним наступом на кулака". Це приводить до загального процесу роздріблення селянських господарств у такій мірі, що вони не в силі себе самих прохарчувати. На цих руїнах большевики й будують „колгоспи". Але й цей почин кінчиться фіяском і то може найбільшим, якого лише зазнавали большевики. Клясова політика на селі, базована на скаженім тиску на селянські продуктивні маси — приводить до матеріяльної руйнації цих мас і можливо причиниться до вступу селян до колгоспів. Це однак будуть колективи ожебрачених батраків, що стремлять хоч у цей спосіб спастися перед економічно-політичним терором влади, і сяк так животіти. Думати про технічний поступ цих господарств та про те, що вони будуть підпертям держави, нема ніяких підстав. Вони самі шукають і шукатимуть підпори держави та скарбових капіталів. Але джерел цих капіталів нема й не буде, якщо не рахувати „соціялістичного темпу продукції"... грошевих станків. Ці капітали вже вложені в непомірно роздуту індустрію, яка не може розвиватися, бо не має покупця на свої вироби, оттого зруйнованого села. У наслідках отже обатрачення села загальмовання промисловости, інфляція валюти, зріст цін, безробіття, харчова кріза, „набірні книжки", спекуляція неleґального вільного ринку, насильні видирання у селян решток хліба, а за цим всім... жахлива примара голоду, політичний терор, розстріли, руїна, бунт і т. д.

„Пятирічний господарський плян" — економічний і соціяльний абсурд, який колинебудь бачила історія. Він веде країну величезними кроками до небувалої економічної катастрофи. А решта ділянок радянської сучасности?! Зовнішні політичні невдачі, крах надій на світову революцію, закономірний занепад комуністичних партій за кордоном, фактична ізоляція від усього світу, серія світових дипльоматичних скандалів, масова дезерція радянських урядовців за кордоном, компромітація, дефравдації — ось доповнення загального малюнку...

Стан загальної нужди, терпіння, звіряче животіння з дня на день, без виглядів на майбутнє, витворюють відповідні рефлєксії в широких колах радянської суспільности. Саботажі, загальний опір селян, вбивства „активістів", пожежі, „збочення" від партійної лінії, релігійний рух — все це є вияви одного загального процесу зростаючої політичної відпорности мас. Що правда, відпорніеть ця ще, наразі, відрухова. Це радше інстинкт самозбереження. Але є познаки, котрі вказують на зформлення організованого руху. Большевики мали рацію, коли стверджували „нагромадження" революційної енергії мас; лише ця енерґія звернена проти них!

Неминуча катастрофа наближається. Вже „права опозиція", зложена переважно з т. зв. „господарників", намагалася знести потрібні ратункові корективи; однак викликала лише розкладові процеси в самій комуністичній партії.

III.

Диктатура Сталіна — це вияв розвалу. Постать Сталіна — це фатальна постать. Історія її знає. Вона є необхідним атрібутом кождого історичного стану, який проходить під знаком розвалу існуючої системи. Робеспер, опанувавши владу, методою знищення свого оточення дійшов до того, що мусів сам впасти під ударом всіх революційних елементів, переляканих і обурених безпощадним терором. Він знищив самого себе. На Радянщині довершується процес самознищення, самоліквідації пануючої ґрупи. Диктаторський терор Сталіна все більше звужує керуючу „голівку" з одночасною руйнацією і деморалізацією широкої партійної бази. Большевизм поволі зосереджується в одній особі, як вказаний період французької революції зосередився був в особі Робеспера. І подібно, як Робеспер, Сталін буде зрізаний раптовим ударом революційного ножа всіх правих, лівих і середніх елементів країни, очаділих від отруйної атмосфери всебічного гніту, озлоблених і переляканих садизмом політичного терору, від якого їх не вратує ні їх слухняність, ні вірність, ні покора, ні опозиція, так, що вони мусять вкінці дійти до такого стану, коли інстинкт самооборони владно штовхає до боротьби, коли найбільші боягузи робляться героями.

Нова хвиля комуністичного терору є симптомом початку кінця. Це спазма вмираючого режіму, який вже не в стані керувати, направляти, усувати хиби. Це жорстока його пімста над дійсністю, що глузує з нього.

А на Україні?... Там труднощі загального положення ускладнює ще один факт: ворожа окупація.

Ця окупація прийшла на нашу Батьківщину широкими, вільними шляхами, не зустрінувши такої відсічи, яку мусілаб дати гідна свого імени та існування 40-міліонова нація.

Українська народня маса, розгойдана, здурніла від революційного чаду та демаґоґії, впала жертвою пекельної провокації. Їх обмануто, зґвалтовано, як оту легковірну, чулу жінку, що не вміє за уважливим, улесливим, ніжним шепотінням розпізнати дійсних, хижацьких намірів насильника. Московський комунізм приніс на своїх вивісках гасла рівности, свободи, щастя, а на баґнетах — розбещене насильство, кров і смерть. Він деклярував культ миру, а установив культ „стенки" й чека... Обіцяв земний рай, а дав мертву, вишкірену маску голоду. Виголошував свободу, натомісць повів окуповану націю на Голгофту страждань, щоб розпняти її дух, затруїти її мораль, звичаї, життєвий уклад, родину. Ціле ество Української Нації здушив брудний, скрівавлений, смердячий лапоть Москви. Але...

Свідомість своїх прав і почуття ненависти до окупантів закріплюється все більше й глибше в широких сферах української суспільности. Це є вислід тяжкого процесу загальної переоцінки цінностей, до якої причинився самий окупаційний режім. Вплив наркозу зникає, виринає стихійна туга за волею, за життям... Сучасні вияви московського терору є одною з чергових спроб здусити потенцію поневоленої нації, скаструвати її визвольчу снагу. Окупанти знають, яку ролю в майбутніх визвольне-революційних процесах відограватимуть ті рештки української інтелектуальної резерви, що уціліли від терору чеки. Їхнім завданням є знищити їх та позбавити врешті окуповану націю її провідних елементів. У наслідках заарештовується низку славних, загально відомих національно-культурних діячів, яким одразу закидується „сім гріхів світу": і „контрреволюцію" і „петлюрівщину" і „бандитизм" і „смичку з капіталістичним фашизмом". Окупація довершує черговий акт своєї вахканалії.

Але не вдасться вже спинити розвитку неминучих подій, спаралізувати силу поневоленого українського велитня! Жах терору також має свої межі, поза якими він перестає діяти й впливати, зустрічаючи озвірілий опір скаженого народнього гніву й пімсти. У сутіні червоних тіней, що їх кидає ще на Україну зловіщий Кремль, окупована нація приготовляється до зложення останнього іспиту зрілости: очищує свій зміст, виправляє пороблені хиби в горнилі мук, нещасть і болю. Добуває своє правою ціною жертв, тортур і смерти. Готує останній революційний зрив.

Ми мусимо бути разом з нею!

Не лише духом, але й чином, щоби могти в кожду хвилину подати їй помічну, тверду руку.

Цей чин мусить бути безпосередньо-революційним, повним безмежньої, святої, офірної любови до нації і палкої, пекельної ненависти до окупантів Української Землі.

Окупанти прийшли на Україну широкими, вільними шляхами. Вийдуть з неї крутими стежками, политими власною кровю!...

В. Будзиновський.

ОПИРИЦЯ.

(Оповіданне).

(3)

Сам виймив зза пазухи хустину і розгорнув, та взяв у руку жмут банкнотів. Кладучи по одному назад на хустину, числив. Було трицять соток. Закутав назад і, назад всунув за пазуху. Згасили ліхтарню і злізли з оборога. Під оборогом стояв глиняний горщок з покришкою. Бобюк лишив там ліхтарню, взяв горщок і пустився до саду. Дичак пішов за ним. Пройшли сад, лан кукурудзи і, перехрестившися, переступили цвинтарний рів. Ані зубами не кланцали, ані не тряслися зі страху. Самі дивувалися, що йдуть так бадьоро і сміло. Коли прийшли під скалу на могилі Якимихи, Бабюк шепнув:

— Я буду робити, а ви лиш стійте і наслухуйте, чи де в корчах не шелестить, бо ануж хтось підглядає нас...

Бабюк виймив з кишені дубову, остро затесану копистку і став під каменем порпати, вигортаючи землю на підстелену онучку. Коли яма вже була досить велика, вклав до горшка хустину з грішми, накрив покришкою, всунув під камінь і напхав троха випорпаної глини. Решту глини висипав за могилою в кущі. Щоби свіжа земля при могилі не показала кому дороги до скритка, Бабюк вирвав з сусідної могили кущ полину і посадив його у вході до скритка. Щоби хто не дивувався, що бурян потолочений лише коло сеї могили, оба видоптали його навкруги кільканацяти сусідних могил. Коли скінчили, Бабюк шепнув:

— Як хто сюди зайде, то буде гадати, що то худоба залізла і витовкла.

Дичак, котрий до сеї пори не пустив пари з рота, спитав:

— Вже йдемо?

— Вже. Знаете, куме, що?

— Ну?

— Мені тепер аж смішно, що я боявся сам іти, і аж вас трудив. Тепер я ні троха не мав страху і був би сам зорудував се. Тепер я вже не боявсь би сам прийти сюди і спати тут.

— А в мене не так. У мене душа на рамени. В ночи я сюди не прийшов би більше, хочби зі мною була ціла громада. Коли ви порпали під сим каменем, то мені все бачилося, що ось-ось опириця відгризе вам пальці; що вискочить зпід скали, вхопить мене за горло і задушить. Я ледви держуся на ногах. Ходім відси, втікаймо!

Вхопив Бабюка за рукав і потягнув за собою. Коли опинилися назад під оборогом, Дичак промовив:

— Слава Тобі, Господи, що я вже назад тут! Ви, куме, до такого інтересу більше мене не кличте. Бігме, не піду.

— А я вже ні троха не боюся. Вибачайте, що вас трудив. Дякуючи вам за сей раз, обезпечаю вас від того на будуче. Вже вас тягнути не буду. Як буде треба, то сам піду.

— Я також сказав дома, що йду спати на оборіг. Може би я сю ніч переспав з вами на вашім? Бо сам боюся спати. Не всну, бо все буду гадати, що до мене прийде опириця.

Бабюк усміхнувся, поправив драбину і каже:

— Лізьмо! Як опириця прийде, то вперід чепиться мене. За той час, коли вона буде мене душити, ви вспієте втечи.

Оба вилізли на оборіг і полягали. На превелике диво той затріважений Дичак захропів таки зараз. Бабюк ще довго обертався з боку на бік, заки всвув. Коли рано пробудився, Дичак ще спав. Мусів роздрухати його і сказати, що вже пора йти до хати і до якої роботи. На відхіднім Дичак ще раз забожився, що на старий цвинтар вже не пішовби: ні в день, ні в ночи, ні сам, ні з цілою громадою. Хочби пішла процесія з хрестами і хоругвами, він межі цвинтаря не переступивби.

Бабюк не міг зрозуміти сего жаху свого кума, не тоді, коли що лиш зачинали роботу, але коли гроші вже опинилися в скритку і коли цвинтар вже був далеко за їх плечима. Туди ішов бадьорий, назад втікав, неначеби бачив опирицю, що простягаючи до нього свої кігті, гнала за ним. Найбільше Бабюкови не подобалося се Дичакове впевнювання, що на цвинтар вже більше не піде. Не подобалося також те, що відходячи, Дичак неначе боявся в очі глянути йому.

Сю ніч Бабюк ночував у хаті, але сон довго не брався його. Йому все ввиджувався кум з очима потупленими в землю. Додумався до того, що зле зробив, беручи його з собою. Через те скриток не дуже був певний. Бабюк всвув дуже пізно. Коли рано встав, зараз пішов на цвинтар. Корч полину був далі на своїм місци, цілком так, як він його посадив. Бабюк троха успокоївся і вернув до хати і пішов до своєї роботи.

Минули ще дві ночі, але також безсонні. Рано пустився до сусіда, бо хотів з поведення кума виміркувати, чи в нього чиста совість. Від челяди почув, що газди нема дома, бо досвіта кудись поїхав в сторону міста, мабуть аж на трете село. Бабюк жахнувся. В тім третім селі парцелювали двірські лани. Раньше Дичак нераз казав йому, що як з биків пристарає більше грошей, то десь на парцеляції одному синови купить окреме господарство. Сусід мабуть вже має ті гроші. Не важко було вгадати, відки взяв їх.

Дичак вернув, коли вже смерклося. Бабюк пішов викликати його з хати на розмову, бо хотів довідатися, куди і за чим кум їздив. Але йому сказали, що газда приїхав дуже втомлений та троха підхмелений і вже спить. Бабюк не увірив, але вернув до хати і також ляг. Сеї ночи також сон його не брався. Коли не всвув, хоч вже минула північ, Бабюк підвівся, ноги спустив з ліжка і став взуватися. Натягаючи чобіт необережно, гепнув ним об ліжко і тим розбудив жінку. Повний місяць зазирав крізь вікно, отже в хаті було ясно. Бачучи, що він робить, жінка спитала:

— Ти куди?

— Хтось що ночи закрадається до нашої кукурудзи. Хочу спіймати.

— Хтож як не пастухи, що в ночи пасуть коні. Бережися, щоби тебе не побили. Між ними є дужі парубки.

Бабюк взувся, накинув на себе темну свитку і вийшов. Не йшов, а біг і забіг під могилу Якимихи. Там усе було так, як лишив був. Присів, вирвав полин, відгорнув глину. Горщок стояв так, як його поставив був. Здоймив покришку і в горщок всунув руку. В ту мить цілий вприв, затрусився і закламцав зубами. Горщок був порожний... Як не опириця взяла гроші, то взяв кум Стефан.

Бабюка неначе хтось довбнею здорово вдарив по голові. Виймив з горшка руку, вхопився обіруч за голову, спер лікті на коліна і туманів. Сидів так яку годину. Аж подув студений вітер і отверезив його, він став до себе шепотіти:

— Гроші мушу відобрати. Коби знатте, де він ховає свої!

Подумавши ще хвилю, сказав майже голосно:

— Пощо я маю трудитися і шукати? Ти їх сам принесеш мені. Принесеш таки сюди. Завтра в ночи, або після завтра вони назад будуть в сім горшку.

Бабюк назад накрив горщок покришкою, в діру напхав глини і накрив її полином. Встав і вернув до хати. Всвув зараз і спав аж до білого дня. Вставши, пішов просто до сусіда. Його вже не було дома. Сусідка сказала, що поїхав орати. Бабюк собі пішов туди. Дичак, побачивши його, закляв під носом і подумав:

— Що він хоче від мене? Казали мені, що вчора двічи питав за мною, тепер аж сюди приліз. Чи й він не загадав купити що на парцеляції і тепер хоче, щоби я пішов з ним до Якимихи відбирати гроші? Погано!

Коли Бабюк підійшов до Дичака, той лише зпід лоба глядів на нього, неначеби боявся глянути йому просто в очи. Неначе нічого не підозріваючи, Бабюк промовив до нього весело:

— Я чув, що ви їздили на обзорини парцельованих ланів. Чи се правда? Богато купуєте?

Не підводячи очий, Дичак відповів:

(Дальше буде)

— Чи ти віриш у сни? Що це значить, коли жонатому сниться, що він нежонатий?

— Це з пробудженням оз-начає велике розчарування.

Д. Захарчук.

ХВОРИЙ ВЯЗЕНЬ.

(Присвята політичним вязням на Великій Україні).

Крізь маленьке вікно
На старече чоло
Блідий місяць зза хмар позирає
І дивуєсь, чого
В сірих мурах, за що...
Мов старого спитати бажає...

Віє вітер, гуде,
Хмари чорнії рве,
Ще ніч. Трошка старому в віконце
Бліде світло впаде,
Бо як місяць зайде,
Не засвітить йому більше сонце.

В цій тюрмі десять літ
Гине найкращий цвіт:
Буйні орли — сини України.
І старого ось тут
В сірих мурах держуть,
А раненько від кулі загине.

Тисяч куль не змете,
Що у серцях живе
В степового буйного народу,
Бо хоч тисяч впаде,
Сотки тисяч прийде,
Визволяти Вкраїні свободу.

ЗАМІСЦЬ СВЯТОЧНИХ ЖЕЛАНЬ.

Алентавн. Па. Григорій Пипюк $5 на Рідну Школу.

ПОДЯКА.

Отсим повідомляю, що я отримав чек на $50 і складаю щиру подяку урядникам У. Н. Союза та нашій славній організації Союзови. Нехай розвивається УНС на добро нашого українського народа.

Тимко Кулеба,
член 157 відділу УНС,
Мавндсвіл, В. Ва.

AN EYE VIEW OF SCOUTING

By Katherine E. Schutock.

The following story of a little Ukrainian girl of New York has unimpeachable influence behind it.

The little girl's parents were compelled to leave the younger ones at the nursery and the older ones at home while they went daily to earn the family bread and butter. Under such conditions she received very little home training and recreation. Her pals persuaded the parents to allow her to become a member of their scout troop. Several months of scouting showed a remarkable result for our little lady. She has made a wonderful personal progress.

There are hundreds of such fine little boys and girls. Scouting is exactly what they are waiting for. The scout movement offers them opportunity to enjoy the alluring privileges of outdoor life and contact with nature; the opportunity to learn the mysteries of Woodcraft, First Aid, Swimming and Life Saving, Outdoor Camping and Cooking, hiking and the opportunities for citizenship training. That is why the scout movement should be encouraged among the Ukrainian childern. It offers us the best means to adapt ourselves to the conditions of American life without sacrificing our own spiritual and cultural values.

That the scout movement is best fitted for this purpose is evident from the fact that it is a word-wide movement. All over the world it works for the physical and moral development of boys and gilrs. Its chief aim are manliness and self-reliance. It teaches in the happiest way how to combine patriotism, high standards of community service, skill in every branch of domestic science. The movement has the widest international scope. About sixty countries embrace it, almost all nationalities and faiths.

The leaders of the movement are as enthusiastic as the boys and girls. Together they have their games and various forms of training that encourage team-work and fair play.

Do you understand the ways of animals and plants? Do you know the meaning of winds and waters? The best way to live, to play, to help others? To nurse the ill, to help your family and neighbors? To build a home? Do you know what to do in case of an emergency? If you do want to know this, become a scout. You will learn how to live in the open, how to shift for yourself, how to look after your own health. One who has knowlege and pluck is able to do useful work in the world. Train yourself. By action, thought, observation. Prepare yourself. So that when the need arises you may be helpful. Do daily a good turn.

НА БІЖУЧІ ТЕМИ.

ПОЛЬОНОФІЛИ НАВЧАЮТЬ.

„Тризуб", паризький орган так званого уряду У. Н. Р., що, подаючи вісти з Америки, визбируе їх з „Народної Волі" та „Америки", не вдоволяється мовчаливим поминеннєм забороненої польським цензором „Свободи", але ще й вислугується своїм панам отвертим нападом на „Свободу".

Причепився „Тризуб" до „Свободи" за те, що „Свобода" рівночасно помістила оголошення большевицької фільми „Арсенал" і скритикувала сю фільму. Дивується „Тризуб" льоґіці „Свободи". Мовляв, як могла наперед реклямувати те, чого не бачила на очи?

Справді можна було подивуватися „Тризубови" за його розуміння редакційної справи. Справді можна подивуватися міністрам від „Тризуба", що не знають, що не в одній тільки „Свободі", але й по всіх американських ґазетах таке водиться, що адміністрація приймає оголошення на вистави, представлення й рухомі образи, хоч редакція опісля частенько критикує виставу згори до долу. Майже в кождому числі кождого великого американського денника можна найти примір такого трактовання справи.

Такесаме було й з „Арсеналом". Майже всі нюйорські ґазети скритикували „Арсенал" як слабу штуку або несмачну пропаґанду, а мимо сього сі самі ґазети й до поміщення критики, і рівночасно з нею, і після неї, містили оголошення „Арсеналу".

Сьому в Америці ніхто не дивується. Якби так хто редакції американської ґазети зробив зі сього закид, редакція зналаби, що має до діла з анальфабетом.

НОСЯТЬСЯ З РЕЗОЛЮЦІЄЮ ЯК З ПИСАНОЮ ТОРБОЮ.

„Тризуб", як можна було сподіватися, підніс резолюцію сенатора Копленда за визнанням „уряду" У. Н. Р. як великий осяг. Се заключення робить він з того, що про резолюцією написала паризька ґазета „Последнія Новості". Каже „Тризуб", що американське внесення має нині демонстративне значіння, бо резолюція демонструє проти „єдиної-неділимої" Росії. І то не тільки проти червоної Росії, як думають „Посл. Новості", але проти „білої" Росії.

Резолюція моглаби бути демонстрацією, якби з тої резолюції вийшла в сенаті американського конґресу дебата. Якби навіть резолюція провалилася, то вже з самої дебати вийшлаби деяка користь, колиби світ довідався при тій нагоді дещо правди про Україну. І власне тому резолюція Копленда не має навіть демонстративного значіння, бо само внесення резолюції не може мати демонстративного значіння. На самому „билі" подано число: 2177. Значить, за сеї сесії конґресу внесено вже понад дві тисячі резолюцій. Яке значінне може мати резолюція, що являється одною на дві тисячі? Само внесення се дрібна справа, на яку ніхто не звертає уваги.

Резолюція була внесена ще в жовтни, а досі ніхто про неї в сенаті не згадав ні словом. Все промовляє за тим, що сесія конґресу скінчиться й про резолюцію ніхто не згадає більше ні словом. Через те говорити про демонстраційне значіння резолюції можуть тільки люде, які люблять дурити других або дурити себе.

ЩЕ ОДНА ЖЕРТВА САМОДУРСТВА.

До котрої групи належить „Тризуб", се відомо. Зрештою хай він самий скаже, чи дурить він тут инших, чи дурить і себе.

Інакше справа мається з львівським дневником „Діло". Подавши від якогось безіменного інформатора з Америки вістку про резолюцію Копленда та переповівши за ним невірно статтю „Свободи" про сю справу, „Діло" додає від себе:

„Самозрозуміло, що внесення Копленда може мати тепер тільки чисто теоретичне, а притім немале моральне значіння. Воно може причинитися без сумніву до зактуалізовання української проблеми не тільки на американській але й на світовій арені, якщо його відповідно використалиб українські чинники".

Отже тут знова моральне значіння самозрозуміле й знова причинок до зактуалізовання „української проблеми" безсумнівний.

На якій основі „Діло" говорить з такою певністю, не знати. Та відомо, з Европи богато річий можуть видаватися в Америці самозрозумілими, тоді як в Америці вони відомо несамозрозумілі.

До свого запевнення про велике значіння для „зактуалізовання української проблеми" додано умову: „Якщо його відповідно використалиб українські чинники". Шкода, що не сказано: як саме мають українські чинники використати резолюцію Копленда?

Досі в Америці не то що нема ніякого „українського чинника", що хотівби сю резолюцію використовувати для зактуалізовання „української проблеми", але нема тут навіть українського чинника, котрий хотівби признатися до авторства сеї резолюції.

СІ ЕВРОПЕЙСЬКІ ПЕРТУРБАЦІЇ.

Зрештою „Діло" додає до сього:

„Великого значіння набралоб воно тільки в моменті поважних пертурбацій у Східній і Середущій Европі".

Що „зактуалізоване української проблеми" набралоби великого значіння серед поважних пертурбацій в Европі, нема відай сумніву. Тільки, „українську проблему" зактуалізує тоді не всіми закинута резолюція Копленда, а значіння українського народа для перебігу пертурбацій у Східній і Середущій Европі. Вже були в Східній і Середущій Европі одні пертурбації, і в Вашинґтоні робилося десятки разів більше для зактуалізовання „української проблеми", як тепер зробив сенатор Копленд; та преців все те актуалізовання з Вашинґтону мало дуже мале практичне значіння.

Старий край зробивби краще, якби не покладав богато надії на актуалізовання своеї справи в світі вашинґтонськими сенаторами, а дивився за тим, щоби він на случай европейських пертурбацій виступив таким многозначучим чинником, що на нього навіть проти своеї волі мусілоб звернути увагу все, що виступає на сій світовій арені.

Між письменниками. Автор якоїсь нецікавої драми сидить у льожі підчас представлення із своїм приятелем письменником, також драматурґом. Той другий бачить, що серед гостей спить якийсь на кріслі підчас найбільш драматичної сцени та злобно показує це авторові.

Приключилося, що два дни пізніше автори сидять у тійсамій льожі, але підчас премієри того другого письменника. Перший, щоби пімститися за недавній злобний жарт товариша, розглядається по театрі та бачить у кріслі в партері якогось дрімаючого гостя. Показує його другому авторові, а той каже на те:

— Як то, ти не пізнаєш його? Таж це тойсам сплячий гість із твого представлення! Щойно тепер пробуджується...

—o—

В школі. Учитель (на викладі історії): ...Королі того роду подібні були до себе тим, що один до одного не був подібний...

ПРОТЕСТ „УКРАЇНСЬКОЇ ГРОМАДИ В ЧЕХОСЛОВАЦЬКІЙ РЕПУБЛИЦІ" ПРОТИ БОЛЬШЕВИЦЬКИХ НАСИЛЬСТВ НА УКРАЇНІ.

В останній час на Україні йде нова хвиля жорстоких переслідувань. Жертвами насильницько-терористичного режіму большевиків впали визначні робітники на полі українського культурно-національного відродження.

Ціла політика московсько-большевицької влади на Україні носить усі прикмети окупаційної влади завойовників, які не тільки економічно без краю визискують окуповану мілітарно країну, але й намагаються затримати духовий розвій її населення.

Самозрозумілим є, що з тим більщим завзяттям і лютою ненавистю боряться окупанти проти найменцого прояву боротьби Українців за своє національно-політичне визволення та за створення своєї незалежної від Москви держави.

Українська еміґрація, що в кількости десятків тисяч перебуває в ріжних державах Европи, Америки й инших частин світу, опинилася на чужині внаслідок перемоги ворожих армій теперішніх окупантів українських земель над українською армією, яка знесилилась у нерівній боротьбі за право українського народу на самовизначення й створення своєї соборної незалежної держави.

Українська еміґрація є частиною свого народу і чує себе з ним якнайтісніше звязаною. Вона почуває себе не тільки зобовязаною всіма доступними їй засобами допомагати визвольній боротьбі свого народу, але й вважає за свій святий обовязок піднести свій голос рішучого протесту перед культурним світом в обороні інтересів свого народу, який є позбавлений можливости сам запротестувати проти насильства, терору й жорстоких переслідувань його з боку завойовників-большевиків.

М. Галаган, голова Управи,

Микола Лорченко, чл. УП.,

П. Макаренко, чл. Управи.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Вечір дарунків.

Щаслива прийшла думка артистові-балетмайстрові Авраменкови урядити святкування першого дня нового року роздачею дітям своеї школи та й иншим дарунків. Це вносить цікаву відміну в традиційні свята св. Миколая, якого до речі сказати, більша частина України й не знає.

Отож у день 1 січня галя Народного Дому була так переповнена людьми, як вона вже давно не памятає. Багато людей прийшло, звичайно, не по дарунки, а подивитися на виступ частини учнів школи Авраменка. Згори треба сказати, що ніхто не був розчарований і не пошкодував, що прийшов. Лише тут хочу зробити деякі уваги й роблю їх зпочатку, щоби потім не псувати враження читачеви від прекрасного виступу танцюристів та від тієї гуцульської картини, яку вивів на убогій і тісній сцені майстерною рукою Василь Авраменко.

Перш за все цілью кожного художнього виступу є як найбільше й найдовше лишити у глядачів враження від того, що він побачить та почує. Як відомо, останні враження, з якими глядач виходить з галі, лишаються найдовше, а тому всі стараються матеріял виступів розкладати в програми так, щоби найліпше й найсильніше враження від нього приходило на кінець виступу. На вечері дарунків цього не було зроблено й тому значно обнижено той ефект та враження, які цей вечір викликав би у глядачів. Треба було роздачу дарунків зробити в другій частині програми, після окремих виступів дітей, а на закінчення дати гуцульську картину з танками, як празник, як свято з нагоди одержаних дарунків і нового року. Тодіб глядач виходив з галі не під враженням роздачі дарунків, ґаласу й лементу та ріжних, часом і недотепних зауваг з публики, що зрештою в таких випадках цілковито на місци, а під враженням того найліпшого й найголовнішого, що було на цьому вечері, а саме танків.

Нехай буде дозволено мені трохи спинитися також і на промовах шановного нашого балетмайстра. Своїми, хоч і щирими, патріотичними та йдучими від глибини душі й серця промовами В. Авраменко всеж псує враження цілости й закінчення від його художніх виступів. Я вірю, що нарешті почуття артиста підкаже йому, що свої промови треба обмежувати, або ще ліпше зовсім виключити їх з програми, а вже ні в якому разі не робити з них головного пункту своїх художніх виступів. Мистецтво й краса не потрібують зайвих слів, бо вони лише обнижують їх вартість та значіння. Таксамо й великий артист ніколи не стане шукати підпори свойому мистецтву поза ним. Ніколи різбар не стане малювати картини, щоби доповнити нею свою ідею та красу, які він хоче передати в різбарстві. Таксамо й маляр не буде доповнювати своє малярство різбарством, музикою чи ще якими иншими ефектами, що лежать поза межами пензля та палітри. Навіть українська народня мудрість зрозуміла, що краса й мистецтво не потрібує пояснень, а тому вона й склала приповідку про того маляря, що на свойому малюнкови написав: „Це лев, а не собака". Иншим способом цей маляр не міг змалювати краси й величі льва.

Справжній мистець, коли почуває, що він ще не дає всього того, що хоче дати, всього того, що душа його бажає дати, працює безупинно далі в межах свого мистецтва й шукає все нових форм, все нових засобів вираження того, що він відчуває. Цей процес шукання викликує творчість у мистця й часто підносить його на недосяжну височінь, але при умові, що всі свої ідеї, стремління й бажання він виливає лише в межах свого мистецтва, а не розмінює на инші способи вираження їх. И коли наш артист В. Авраменко зрештою ще глибше увійде в своє мистецтво й не буде розмінюватися на инші способи вираження своїх ідей, то безперечно він опанує той широкий шлях творчости, який стоїть перед ним.

Переходячи до самого вечера, треба сказати, що була дуже вдалою й щасливою думка дати точку: „Хто що знає". Тут діти показали дійсно свої здібности й таланти. Приготовилися до виступів вони самі й треба сказати, дописалися дуже добре й цікаво. Далеко цікавіше, ніж це булоби зроблено по звичайному шабльону. Цей виступ показав, як самі батьки виховують своїх дітей, а ще більше, як самі діти розуміють красу та відчувають свій національний патріотизм, без сторонніх впливів.

Картина Гуцульщини була така мальовнича, така розкішна, що не в одного заблестіли сльози лише при одному виді цієї картини. Знамениті мальовничі строї, добре зроблені самим Авраменком, „краєва" музика: скрипка, цимбали та решітка доповнювали й прикрашували картину. Про танки можна сказати до всього того, що про них писалося раніше, що вони тепер є ще більше закінченими, ще більше удосконаленими й своєю красою та точністю виконання безперечно можуть зачарувати найвибагливішого глядача не лише свого, але й чужинця. Шкода, що цій перлині українського мистецтва в обробленню такого великого майстра, як В. Авраменко, доводиться тинятись по тісних і задушних українських галях, коли їй належиться місце на найліпших світових сценах.

Око.

Що таке вексель.

Француський письменник Олександер Діма (батько) майже все був у грошевій скруті. Раз спитав його син:

— Поясни мені, батьку, що це таке вексель? Усе про нього говориш.

Батько вийняв із шуфляди вексель і каже:

— Бачиш цей клаптик паперу? Тепер він варта франка. А тепер, коли підпишуся на ньому, не дасть за нього ніхто навіть сантима.

—o—

Чоловік (у розпуці): Ні, я вже довше не видержу! Кожен раз, коли я иншої думки ніж моя жінка, вона счиняє мені бучу та погрожує, що кинеться крізь вікно! Щож мені нещасному робити?

Приятель: Відчинити вікно!

—o—

— Як можете так у незгоді жити з вашою жінкою? Гляньте лише на Шпачків, вони ніколи не тягаються за волосся!

— Бо й тяжко прийшлося би їм це! В нього голова лисісенька, а в неї коротенька, хлопяча зачіска!

ЯК МИ ПОМАГАЄМО СТАРОМУ КРАЄВИ.

ВУНСАКЕТ, Р. АЙ.

З іменин на бойову акцію.

На „Андрія" у нашого громадянина Андрія Шевця зібралися його приятелі, щоби зложити бажання в честь його патрона. Як свідомі Українці зложили з тої нагоди свої лєпти на бойову акцію: А. Галас $2; по $1: А. Швець, В. Копитко, І. Затонський, Д. Пижинський, О. Рогожинський, Т. Пригода і В. Козак; по 50 ц.: І. Вальків і Н. Н. Разом $10.

Один з приятелів, що не міг прибути на забаву, висловлює свою симпатію для згаданого патрона в той спосіб, що прилучується до жертводавців. Таким робом на бойову акцію піде $11.

Жертву, котру зібрав І. Затонський, передано на руки секретаря Комітету допомоги рідному краєви і вислано в призначене місце через „Обєднання".

Комітет.

—o—

МЕНЧЕСТЕР, Н. Г.

Збірка на Дім Інвалідів.

Нераз ми читали, як поодинокі Українці, а потім і цілі громади складали стодолярові жертви на Дім Інвалідів. Отже й наша менчестерська громада, хоч мала та має богато безробітних, все старається не бути послідною. Ми постановили, що мусимо зібрати й поклавши працю при жертвенности громади, ми зібрали 135 долярів.

Ці гроші зібрані так: з пікніку чистого доходу $52.00.

При збірці по хатах зложили: по $5.00: М. Антоник і М. Добрянський; Й. Грицуна $2.00; по $1.00: А. Стець, Т. Ґолембовський. П. Ковальчук, Н. Томіцький, В. Сенидяк, М. Качмарський, П. Моргаль, М. Шопяк, С. Макар, Й. Ярош, М. Станчак, Й. Кіхтан, о. Черепаняк, В. Качмарський, С. Ґоджик, Й. Лісник. М. Тижбір, Г. Калитка, Й. Харко, М. Фельдман, Н. Заворотний, А. Беднарчук; по 50 ц.: М. Пейко, К. Худоба, Г. Добрянський; Й. Ковальовський 35 ц.

На хрестинах у Михайла Кота зложили: по $1.00: М. Кіт, З. Мошляк, В. Голота, О. Будяк, Н. Ковальчук; по 50 ц.: В. Качмарський, П. Хруняк, А. Добрянська, А. Ваньо, П. Кухар, Т. Ґолембовський, В. Петрів, К. Худоба.

На весіллю у п-ва Романчуків зложили: по $1.00: В. Саш, М. Бохонок, М. Антоник, І. Скіпора, Т. Панчешок, В. Левкович, Л. Романчук, І. Голубович, І. Загоруйко.

Братство Н. Серця Христового дарувало $5.00.

У неділю, 3. листопада наша громада обходила свято незалежности Західної України, а о. Черепаняк відправив панахиду над уладженим гробом, на котрім стояв березовий хрест. Чотири дівчини в народнім строю принесли вінець з лентою „Борцям за Волю", а чотири стрільці стояли на сторожі ціле богослуження, що зробило гарне враження на наших американських уроженців. По панахиді о. Черепаняк перевів збірку, котра принесла $24.25.

Отже висилаємо $135.00 і просимо вислати $100.00 на Дім Інвалідів; $20.00 на бойовий фонд, а $15.00 на допомогу інвалідам.

За Комітет:
Петро Кухар, Юрій Датків, Йосиф Петрик.

Суддя: — Що маєте сказати на свою оборону?

Обвинувачений: Прошу мені дати час призадуматися.

Суддя: Добре, закон передбачує для вас вісім місяців.

ВІДОЗВА
ДО ЗБАРАЖЧАН.

Дорогі Земляки!

З нагоди Різдвяних Свят Комітет Збаражчан в Ню Йорку дає поклик до всіх Збаражчан, щоби зложили „Коляду" на Український Народний Дім у Збаражи. Ваша жертва дасть можність прискорити викінчення будови. Не відкажіться на таку важну ціль, жертвуйте скільки зможете. В теперішнім часі в тій інституції твориться нове життя в повнім розгоні, що змагає до визволення з ворожих кайданів. Коли наші брати на рідній землі не жалують свого труду й гроша дати на ту святиню, в тих обставинах, які переживають в теперішний час, то чому ми, Збаражчане, живучи в Америці, не помагали би своїм братам в довершенню того діла? Віримо, що кождий щирий син і донька збаражської землі зложить сьогорічну „Коляду" на руки Комітету, котрий піде з колядою по хатах. Ізза браку точних адрес від усіх Збаражчан Комітет буде вдячний, коли вишлете свою „Коляду" на адресу:

Dr. William Borak,
307 E. 18th St., New York, N. Y.

Як також даємо до відома, що в неділю. 26. січня 1930 р., Комітет Збаражчан і Підкаменя устроює спільний баль в Робітничім Домі, 66 Е. 4. Стр., Ню Йорк. Весь дохід призначений на фонд будови.

Комітет.